

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprte reklamacije so poštne proste.

Mladičem in mladenkam.

Spomlad je v naši slovenski domovini. Močno se je začelo mladeniško gibanje in nihče se mu ne more več ustavljati. Navdušenje mladeniških čet z nepremagljivo silo vleče za seboj sloj za slojem. Znamenje, kakor ga vidimo povsod v zgodovini, kadar se pojavi zdrava, plemenita ideja, kakor je sedaj mladeniška.

Na mladeniškem tečaju v Skofjiloki je dr. Krek z izrazito besedo očrtal program vsega mladeniškega gibanja. Ker je pri nas na Stajerskem to gibanje tako razvito, za to podamo svojim čitateljem dr. Krekov govor, ki je vzbudil v Skofjiloki toliko navdušenosti, povsod v javnosti pa mnogo zanimanja. Evo ga!

Mladiči in dekleta! Govoriti sem se namenil o mladeniški in dekliški organizaciji. Ne bom v izbranem govoru morda par splošnih fraz povedal, temveč cilj moj je, da povdarim temeljne in poglavitne stvari, potrebne, da se načela te lepe naše organizacije vdejavijo, ožive.

V Ljutomeru sem na mladeniškem shodu dejal, da je vsakogar dolžnost v zasebnem življenju, da svojemu nasprotniku odpusti in če mu kdo, kakor pravi Kristus, pripelje zaušnico na levo lice, naj mu ponudi še desno. Če pa gre za družbo, če gre za načela, koder ne prideta nikakor v poštev osebnost in ugled, temveč gre za vero, za družino, za narod, za cerkev, za državo, tam bi bilo nasprotniku odpustiti smrtni greh po načelih taistega krščanstva! Kajti, kdor bi tako delal, ta bi zatajil lastno prepričanje, izdal in oškodoval interes družbe, ki v njej živi, njegovo versko in svetno naziranje bi bilo mrtvo. Tudi s stališča krščanstva smo v takem slučaju dolžni vrniti četrto — da — stotero in — v podobi govornika — sovražniku, ki nas je udaril enkrat po licu, dati dve za uho! Če je torej meni kdo to zameril, je mogoče biti to le nesporazumljenje.

Namen mladeniške in dekliške organizacije je v prvi vrsti ta, da mladi človek v sebi ohrani to, kar je že po naravi dobrega v njem. Življenje je huda, trda stvar. V mladih letih je človek za vse vzore vnet, v starli pa leze boljbolj v nezaupljivost in oduševstvo ter postane dolgočasen nesebičen. Mnogo tega naredi kruto življenje. Mladinska organizacija pa ravno stremi po tem, da mladostne slabote, mladostni ogenj neguje, neft in ohrani.

Kaj je, česar uči mladega človeka lastna organizacija?

Prvič: sposobnosti za prijateljstvo. Za življenje potrebuje človek hrane, za dušo prijateljstva. Prijateljstva trajne vrednosti pa se sklepajo v mladih letih, poznejša znanstva pa so sklenjena popolnoma ali deloma, čeprav večkrat nezavesno, iz samoljubnih namenov. In glejte, ravno naša organizacija je visoka šola mladostnega prijateljstva, kajti združuje v sebi prijatelje od Mure do Adrije, med njimi pospešuje osebni stik in jih združuje duševno v lastnem glasilu. Ta zavest prijateljstva človeka povzdiguje in oplemeniti, zavest, da smo vsi res ena rodina! Če se samo bere o Slovenceh, da na primer prebivajo v Št. Ilju itd., kaj to pomaga? Ravnotako kakor da bi brali o francoskih vojskah ali kaj drugem. Če pa smo v organizaciji povezani med seboj, kakor so vsi organi telesa po svojih najfinjših delih, po živčevju, po krvotoku, ki jih oživlja itd., potem se-le je naše narodno življenje res življenje. Brez organizacije ni prijateljstva, ker ga življenje ubija. To prijateljstvo pa je priprava za politično in gospodarsko skupnost. In zato želim, da bi delovanje naše mladinske organizacije bilo vselej pravo poveljanje, himna prijateljstvu!

Drugo, kar tu hočem povdariti, da je deviza, da je cilj mladinski organizaciji, je sledeče: Mlad človek nima sebičnosti. Star človek preračuna, kadar n. pr. ugiba, ali naj gre, recimo, v Skofjo Loko, koliko ga bo to stalo, koliko bo zapravil. Nasprotno mlad človek. Zanj velja samo en razlog: Zraven moram biti! In glejte, samo organizacija zmore zadržati ta preobrat mladega, poprej požrtvovalnega človeka v sebičnosti, ki vse glada s stališča svoje osebne dobrobite. Kajti organizacija kaže na skupno korist, ona neguje smisel za druge. Da bi se vsem dobro godilo, to je njen cilj! Tako organizacija zadušiti vsako koristilstvo.

Tretja točka — inteligenca, razumnost. Življenje je tako, da mladega človeka pritira do materializma, do tega, da ima smisla samo za to, s čim bi se prehranil, kako najbolje preživel, kolikor mogoče več naslad užil. Človek se poniža pod žival. Čut za resnico postaja vedno manjši. Tudi tu poseže vmes organizacija. Vedno se čuje klic: Izobrazimo narod! Toda pomnimo, da je že organizacija sama na sebi izobraževalna! Vtiski včerajšnjega nastopa telovadskih čet, slavnostno razpodoženje, zavest skupnosti itd. — nebroj učinkov in čuvstev, ki se ne dajo meriti, ne tehtati, vse to duh čudovito oplodi in razvija. Čudim se, ko pomislim, kako silno je organizacija naše ljudi spremenila, prerodila.

Četrtič je disciplina. Organizacije morajo biti demokratiške. Otroci seveda ne smejo imeti parlamenta in družinski oče, ki bi hotel začeti vladati ustavno, bi slabo vozil. Toda pri tej zrelosti duha, ki je že v našem ljudstvu, mora vsaka organizacija in posebno mladeniška biti taka, da se v njej tudi najmlajši in namanjši čutijo enakopravne in enakoveljavne. Svojega načelnika, svoje odbornike pa morajo ubogati kot Boga, kajti sami so si jih postavili in večini se mora sleherni vkloniti! V vseh naših društvih mora vladati železna disciplina! Demokracija brez discipline je anarhija. Zato ne trpite nergačev! Ti so najnevarnejši. V naših organizacijah, v našem političnem življenju, povsod velja načelo: Nergači stran!

Pridem do točke, ki je silno važna. To je občevanje z drugim spolom. Načelo krščanstva v tem oziru je: Medsebojno ljubezensko občevanje ni šala, ni igrača! Kakor hitro mladenič deklici pove svoje nagnjenje, je zavezan. Ljubezen ni za kratek čas! Predpogoj temu pa je spoštovanje do ženskega spola. Spoštovati je treba že mater. Lepa je Selška dolina tu, nedaleč od nas, lepi njeni griči, toda zame je najlepši tisti griček, kjer moja mati počiva. Zenska je trpinka in pred njo mora vsak človek od nas v spoštovanju kloniti glavo! Ni to nevarno, da se v romanih piše o ljubezni, da se gorko opeva v pesmih, ne — to je nevarno in pogubno, da se o njej piše brez resnobe. Naša sedanja literatura je poniževanje ženskega spola! Naj naša mladinska organizacija skrbi za to, da se ohrani v njenih članih spoštovanje do ženske. Tako bo najlažje ustaviti se težnjam po svobodnem zakonu. Že samo to, da stremijo po tem, kaže, kako je dandanašnji za mnoge spolsko življenje le želja po kratkem času, po hipni utehi. In če bi šlo tako dalje — potem je gotovo, da bo vsaka taka družba propadla, morala propasti!

Pridem do dekliške organizacije. Kmečka gospodinja je dandanes velika reva. Naj bi se v naših organizacijah vzgajale pridne, dobre kmečke žene! Kdor pozna razmere, kdor jih je študiral, mi bo pritrdil, da so večkrat večje žrtve matere v naših hribovskih krajih, kot so žrtve samostanske device, ki so z vsem preskrbljene, in kako je z delavsko ženo? Po velikih mestih vsaj smem trditi, da delavka živi slabše kot so sužnji v starem veku, da živi z možem in otroci res življenje, ki je člo-

Podlistek.

Zapiski kmečkega potovalca.

Dopis iz Slov. goric.

Človek, ki potuje po svetu, posebno ako prehodi peš razne kraje, vidi veliko več kakor tisti, ki se pelje po železnici. Tudi meni se je nudila prilika, da sem prehodil precej sveta. Zato hočem podati nekaj črtic iz mojega potovanja.

Že v solskih letih sem čital nekje v berilu, da se baje v Idriji na Kranjskem dobiva živo srebro. Zato sem si pa ogledal letos na svojem potovanju pred vsem to čudovito jamo, ki meri 30.80 m na globoko. Da se prehodi jama okoli in okoli, rabi se tri ure.

Od Idrije sem jo krenil proti Postojni, čudežu kranjske dežele. Res sem moral občudovati tudi to jamo, ki ji menda ni enake na svetu. Krasen prizor mi je nudila južna železnica. Vso na peči je položen tir in po njem drči vlak s pogubonosno hitrostjo. Ko sem gledal do vratolomno napravo, mi je bilo jasno, kako je mogoče, da se tukaj zgodi toliko nesreč, a pri nas skoro nič. Videl sem na Tirolskem in Koroškem visoke gore — a to so bile lepe zelene planine — pečine so pa na Primorskem doma. Pot se vije skozi skačevje in pečine više naravnost nad popotnikovo glavo, da ga groza obhaja, ko koraka todi mimo.

Velik razloček sem pa zazabil med običaji pri nas in med običaji tega ljudstva. Pri nas se navadno pozdravljamo z „Dobro jutro“, tukaj pa pozdravi vsak „Hvaljen bodi.“

V goriški Skofiji je tudi prav lepa avada, da zvoní vsak večer ob 8. uri, to je ura noči. Takrat je vzel gostilničar, pri katerem sem prenočeval, klobuk z glave ter molil „Ave Marija“, ne oziraje se na svoje goste. Bil je premožen in imeniten mož. Pri nas iščeš kaj takega zaman. Sploh sem lahko opazil, da so ljudje tukaj v teh skalnatih krajih, kjer se morajo neprestano boriti za svoj obstanek, mnogo bolj verni ko pa pri nas.

Odpuščeno.

Spisal Savinski.

Bilo je hladnega jesenskega jutra. Proti mali cerkvi se je vil sprevod. Velika množica ljudstva je pričala, da je bila rajna priljubljena in čislana. „Pomislite na to, gospod Lenko, da boste vašo rajnko soprogo zopet enkrat videli! To je ločitev le na tem svetu. Je še snidenje gori nad oblaki, snidenje na boljšem svetu, moj prijatelj.“

S sožaljem govori gospod župnik mlademu možu, ter mu gleda v prepadeno obličje. Da, najhujšo žalost povzroči pač smrt med dvema zakonskima, ki sta se iskreno ljubila.

Ko so opravili mrtvaške obrede, odšli so vsi, Lenko pa je ostal osamljen na božji njivi. Še dolgo strmi nesrečni mož v grobovo odprtino ter nič ne zapazi, da so odšli že vsi, ki so spremili ranjko ženo k zadnjemu počitku. Vzdrmi ga še le, ko vidi, da mu pogrebnik zagreblja to, kar mu je bilo najdražje na svetu. V srcu ga žge, oči ga skelijo, kakor bi ne hotele več dneвне svetlobe prenašati.

„Sovražiti, sovražiti ga hočem, ker edino on je kriv vse moje nesreče.“

Lenko sovraži namreč ravnatelja Verda iz tovarne, v kateri je bil on kot knjigovodja uslužben. Že iz mladosti si nista bila priljubljena. Obiskovala sta skupaj razrede visokih šol in že takrat je bil Verda nevošljiv bolj nadarjenemu Lenku. Ko je Lenko dokončal svoje učenje, je stopil v službo v neki tovarni, Verda pa je nadaljeval še svoje študije. Od tedaj se dolgo nista več videla.

Ali ko sta snubila oba za Jelico, hčer nekega uradnika, sta si postala najhujša nasprotnika. Sovraštvo je raslo vedno bolj, ko se je odločila Jelica za prijaznega, vitkega Lenka ter mu tudi sledila v zakon, v katerem sta živela v sreči, slogi in božjem blagoslovu. Nič jima ni kalilo zakonske sreče.

Črez deset let je dobila tovarna, v kateri je bil uslužben Lenko, novega ravnatelja — Verda, kateri je imel sedaj moč, da se maščuje. Kar je Lenko slutil, zgodilo se je, na vse načine je delal, da škoduje Lenku. Stavljal mu je razne zapreke in iskal vzroke, da odpodi njegove sorodnike iz službe.

Nekega dne se znosi nad Lenkom, da zanemarja svojo službo. Lenko, svest si svoje nedolžnosti, zatrjuje, da ni ničesar zagrešil. Beseda da besedo in sprla sta se do cela. Posledica tega je bila, da se je moral mlajši umakniti starejšemu.

Vest je potrla že tako bolešno soprogo Lenkovo, ter jo položila v postelj, iz katere ni več vstala. Tako je začelo rasti sovraštvo tudi v Lenkovih prsih proti rušilecu svoje sreče. Tudi prosnje umirajoče žene ga niso mogle omčiti, ko ga je prosila, da naj mu odpusti. Izgubil je, kar mu je bilo najdražje ter moral izročiti hladni zemlji.

Tako osamljen koraka proti svojemu domu. Naenkrat ga vzdrami iz premišljevanja krik nekega otroka, ki je padel na tiru ravno prihajajočega vla-

veka nevredno! Ali je to tisti človek, ki je gospodar narave, pa čepi v zaduhli luknji, čigar otroci so rahitični, ki svojo bedo skuša pozabiti v alkoholu, kateremu duh živinsko otopi v teh sramotnih življenjskih pogojih? Pogan, če izvzamemo slučaje krutosti, je, čeprav iz sebičnosti, svojega sužnja saj zadosno prehranil, celo obilno hranil. In danes se tega ni. Pravim samo to: Naj bi naša organizacija v ženi vzbudila in gojila zavest, da ni sužnja! Ravnotako je z ženo samico, z učiteljico, s poštaričico itd. na deželi. Čuti se osamljena revica, nima pokoja, nobenega, zadovoljstva, življenje ji mine mehansko. Saj tudi ni čudno v razmerah, ki v njih živi. Dragi! Ne mečimo kamenja na katero od njih, če kaj slabega slišimo, kajti — to pravim — čudno bi včasih bilo, če bi se kaj ne zgodilo. In jaz zamorem našim učiteljicam le to svetovati, naj se oklenejo trdno naših dekliških organizacij po deželi, potem gotovo ne bojo osamljene ubožice, potem bodo zrastle z ljudstvom, mu na srce prirastle in mu neizmerno lahko koristile!

Zdaj se dela na to, da se izpremeni državljanski zakonik. Delajo se velike priprave, gre pa ob ogromni tvari seveda težko. Po novem državljanškem zakonu dobi ženska večje pravice, kot jih je dozdaj imela. Tako bo n. pr. smela jerobinja biti. Ženska bo gotovo ljubeča jerobinja. Moški jerob, to je po navadi nekaj, na kar se človek, ki je slučajno v svoji mladosti bil v žalostnem položaju, da je imel jeroba, ne spominja ravno z veseljem. Drugače bo z žensko jerobinjo, ki bo lahko otroku druga mati. S tem bo pa, tudi, rešen velik del vprašanja zanemarjene mladine. Kaj to, če zdaj pride li konferenci skupaj par gospodov, ki so vsi zelo dostojanstveni, pa eden poroča: Ta fant je lump! S tem ni nič. Ta fant, ta fant, ta mi je ušel itd. Se le če bo ženska postala v vzgoji sirot in zanemarjene mladine po zakonu priznan sodelujoč faktor, potem bo mladinsko vprašanje šele na pravi poti in bližje uspehu. Takih ljubečih in poštenih žensk pa nam bo samo dekliška organizacija vzgojila! Ravnotako bo po novem državljanškem zakoniku žena smela biti priča pri oporokah. Koliko socialnega gorja povzroča pri nas dejstvo, da toliko kmečkih gospodarjev umre brez oporoke. Kakšna hrana za advokate! To je žalostno znamenje, ker kaže veliko nezavednost in pomanjkanje gospodarskega smisla, in narod, kjer umira veliko posestnikov brez oporoke, gre navzdol. Tudi tu bo od sedaj imela žena upliv in če bo po organizaciji izobražena, ga bo uporabila v socialno korist!

Omeniti moram tudi dramatične predstave. Naj si bodo diletantske, vendar kako zelo se žena izobrazila, če se za igro pripravlja! Gojimo dramatično, ne toliko za zabavo gledalcev, temveč v korist igralcem. Vse občutke prav uprizoriti, vmisliti se v tuje mišljenje, čustva drugih nase prenesti, to je umetnost, to vzbudi in krepi v človeku čut za lepoto, kar je neizmernega vzgojevalnega pomena. Organizacija zbira, take talente! Spretnost, ki se rabi pri uprizorjanju vlog, se bo tudi drugod pokazala. Žalibog! — na našem gledališču imamo samo kruhoborce, umetnikov nobenih. In vendar, kako je naš narod tudi za to sposoben, koliko imamo talentov, kako je naš jezik živ, v stanu izražati najfinejša čustva in največjo strast!

Najvažnejša in najbolj povdarka vredna točka pa je gospodarstvo. V tem oziru ima žena tako veliko nalogo, življensko nalogo, da vse druge prekaša. Tu je pravzaprav njeno kraljestvo. Lep hlev, lepo gospodinjstvo, ljubeč domači vrt, čedna živina, kakšen občutek, kakšen užitek! Zlasti, kar se tiče živali, tovarišice človeku. Kdor naravo ljubi, mrtev kamen, ključje rastline itd., koliko bolj mora ljubiti žival. Kako prijetno je žival negovati! Tu ne smem pozabiti naših učiteljic. Če bi se učile, recimo v počitnicah, na kakšni gospodinski soli vrtnarije, mlekarstva, perutninarstva itd., vsakokrat nekaj, koliko bi jim to poleg užitka prineslo koristi! Če bi se učiteljica tako vmislila v potrebe ljudstva in se mu približala, pa mu ob enem kazala tudi dejansko pot do napredka, kako visoko spoštovanje in ljubezen bi si stekla pri našem ljudstvu! Organizacija tudi v tem oziru lahko veliko pomaga. Naj vzbuja v svojih članih smisel za gospodarsko delo, za umno živinorejo, za varčnost in

ka, ki preti gotovo smrt ubogemu dečku. Lenko spozna v dečku otroka svojega nasprotnika Verda. Dobro srce in krščanska ljubezen zmagata srd in sovraštvo. Pozabi na vse prizadete krivice ter steče urnih korakov rešit dečka.

V tem trenutku, ko dohiti dečka, spoddrsne tudi njemu na vlažnih tleh. Dečko je bil rešen, ali on je bil močno poškodovan ter obležal nezavesten na mestu. Zavedel se je šele čez nekoliko dni, ležeč v postelji neznanega mu stanovanja. Pri postelji pa stoji, prepadenega obraza, njegov sovražnik Verda, proseč ga s solznimi očmi oduševanja. Preteča nevarnost njegovemu otroku in junaški čin njegovega nasprotnika, ga je privedlo do spoznanja. Spoznal je krivice, ki mu jih je storil.

Toda Lenku so bile minute štete, ker v nekoliko trenutkih je izdahnul blago dušo, hiteč za svojo soprogo v blaženo večnost.

Zadnje besede njegove so bile:

„Vse odušeno!“

podjetnost ob enem itd. Vedno govorimo o državnih in deželnih podporah za kmetijstvo itd., vse to pa, dragi moji, ni nič vredno in ne bo nobenega haska imelo, ako žena ne bo imela smisla in veselja za umno gospodinjstvo. Narod, ki ima gospodarsko dobro izobrazene žene, nikoli ne bo propadel!

Torej, dekliška organizacija je nujno potrebna. Vprašate me morda, kako se osnaja? Kako? Začeti je treba, to je vsa skrivnost. Tudi za mladeniško ni bilo bogve kaj svetov — začeli so, zdaj jih je nebroj!

Enega pa ne smem pozabiti, naših kaplanov. Naj mi poroče kdo kar hoče, naj se mi očita kakoli, jaz moram dati pričevanje resnici in to me silijo do globoke hvalečnosti nasproti svojim stanovskim tovarišem. Oni so začeli. Letelo je na njih od vseh strani kamenje in blato, oni se niso zmedli, marveč so nosili neprestano na ogenj netiva za ta plamen, ki nas danes tako ogreva. Če torej hočete, dragi mladeniči, dekleta, akademiki, vedeti, kako delati, kako se organizacije lotiti, vam povem le to:

Delajte, kakor so začeli naši kaplani!

Prodaja žganja.

Poslanec dr. Ivan Benkovič in tovariši so stavili predlog radi odprave posebne davščine od žganjetoča, nadrobne prodaje žganih pijač in trgovine z žganjem v zamašenih steklenicah (točarina) po par. 2 zakona od 23. junija 1881, dr. z. št. 62.

Postava o točarini ni dosegla svojega namena. Uživanje žganje se ni omejilo, pač pa se je še povečalo, ker se je izreklo trgovino z žganjem v zaprtih steklenicah kot prosto obrt. Trgovcev z žganjem je več dan na dan v mestu in na deželi, strogi predpisi o zaprtju steklenic povzročajo trgovcem in finančni straži neštivilne neprilike, ti predpisi se ne spoštujejo ali pa se prestrogo tolmačijo; iz tega sledi neštivilno kazni.

Žganje se sicer ne sme piti v trgovini, pač pa tem bolj do nezavednosti na cesti pred trgovino, sploh v prostorih, čez katere trgovec ne razpolaga.

Kje je tedaj razlika med koncesioniranim žganjetočem in trgovcem? Da, celo slabša za moralo in konzumente je trgovina z žganjem! V žganjetoču po malih steklenicah kupljeno žganje se uživa po malem, pivec poje zraven kos kruha, tako da manj škoduje in upijani; a četrtliri, katere se kupi pri trgovcu, ti se popijo za ogrom, na ulici, v naglici.

Ta davek nese glasom kap. 15 državnega proračuna za l. 1908 le 2.300.000 K; ta znesek pa požre uprava tega davka od finančne straže do računskega oddelka v ministrstvu in varstvo določb obrtnega reda od občine do upravnega sodišča.

Ako se ta davek odpravi, oddahnilo se bo 93.000 žganjetočev, 5600 prodajalcev na drobno in 47.000 trgovcev z žganjem, tedaj 138.000 obrtnikov; ta zakon povzroča namreč strankam mnogo sitnosti, saj leta 1907 je bilo 17.329 (!) ovadb radi prestopkov postave o posebni davščini (točarini). Saj to število ni čudno, če se uvažuje, zakaj more biti tak obrtnik kaznovan.

Če trgovec z žganjem isto toči ali na drobno prodaja, je kaznovan; če prodajalec na drobno toči, je kaznovan; če ima trgovec odprte steklenice v trgovini je kaznovan!

Točarino, ki znaša po razmerah števila prebivalstva, kraja itd. od 42 vin. do (v mestih s prebivalstvom nad 100.000) 100 kron za pol leta, se mora polletno plačati naprej. Če kdo plača 2. (mesto 1.) januarja ali julija, je kaznovan!

Kdor zgubi boletu o plačilu, in je ne pokaže pri reviziji, ki se zgodi vsako leto 3 do 6 krat, zapade kazni!

Kdor začne obrt pred preteklim 14 dnij, potem ko je dobil boletu, je kaznovan.

Kdor obrt opusti ali drugi osebi prepusti, ne da bi oblasti naznanil, je kaznovan!

Ta davek nima nobene moralne podlage, državi donaja več škode nego dobička, je šikana za obrtnike, povzroča finančni straži neskončno delo, za katero se porabi tretji del službenega časa, ta davek sploh na noben način ni opravičen, zato se ga mora odpraviti.

Predlagamo:

Visoka zbornica skleni: O. kr. vlada se poziva, da zbornici čim prej predloži načrt zakona o odpravi točarine po § 2. zakona od 23. junija 1881, št. 62. drž. zak. v svrhu posvetovanja in sklepanja.

Predlog se odkazuje brez prvega branja davčnemu odseku.

Na Dunaju, dne 14. julija 1908.

Dr. Benkovič, Roškar, Dr. Korošec, Pišek, Grafenauer in drugi.

Somišljeniki! Somišljenice!

Zahtevajte v vseh prodajalnah in tobakarnah vžigalce „Slovenske krščanske socialne zveze“: V korist obmejnim Slovincem!

Politični ogled.

— **Državni zbor in delegacije v jeseni.** V ministrstvih se zdaj marljivo dela, da se izdela do jeseni nekaj večjih in manjših vladnih predlogov, ki se bodo potem predložili državnim zbornicam. Tako pripravljajo delavsko ministrstvo zakonske načrte o pospešitvi obrti, za povzdigo industrije, za promet s tuji itd. Železniško ministrstvo nadaljuje dela za poddržavljenje železnice in predloge za lokalne železnice. Trgovinsko ministrstvo izdeluje postave o pospešitvi trgovine in pa o tržaskih prometnih zadevah. Pečajo se tudi s trgovsko pogodbo z Rumunijo. Finančni minister pa izdeluje proračun. — **Delegacije začnejo zborovati v drugi polovici septembra.** Od avstrijske strani se je predlagalo, da se skličejo 25. septembra. Zborovanja bodo trajala do konca oktobra.

— **Posledice demonstracij proti baronu Rauchu.** Zaradi demonstracij proti Rauchu vlada v Novem mestu oblegalno stanje. Več ko pet oseb se ne sme zbirati v gručah. Hišne duri morajo biti zaprte ob 9. uri zvečer. Vsa dovoljenja o nošenju orožja so preklicana. Došla sta v mesto dva sodnika in državni pravdnik.

— **Protinemska liga.** Češki listi poročajo, da se je posvetoval poljski časnikar dr. Zwan iz Varšave s češkimi voditelji o ustanovitvi protinemske lige. V Karlovih Varih se nadaljuje kmalu pogajanja, ki se jih udeležijo tudi francoski in ruski zastopniki. Protinemska liga bo imela namen, da se bori proti političnim in gospodarskim organizacijam Nemcev.

— **Srbi v Bosni.** Osrednji odbor srbske narodne organizacije je na zborovanju v Sarajevu sklenil sklicati srbsko narodno skupščino v Sarajevu, kjer bodo zastopani vsi bosanski in hercegovski kraji po delegatih. Shod naj bi se vršil oktobra meseca. Obenem se je sklenilo ustanoviti v Sarajevu stalno srbsko narodno tajništvo, kojega naloga bo sprejemati pritožbe proti vladi itd. Čuje se, da bo vlada tej nameri stavila na pot velike težkoče, če je ne bo popolnoma onemogočila.

— **Srbska skupščina** je pričela 3. t. m. podrobno razpravo o proračunu za leto 1908. Soglasno so odobrili kraljevo civilno listo. Pri razpravi o proračunu zunanjega ministrstva je izvajal naprednjak Marinković, da so popolnoma prekinjene zveze s Črno goro, slabe pa razmere v Bolgariji. Zunanji minister Mičovanović je nastopil proti Marinkovićevim izvajanjem. Skupščina je odobrila na to proračun zunanjega ministrstva.

— **K ustavi v Turčiji.** Kakor pišejo sedaj mnogi listi, je bil turški sultan prisiljen, dati svojim podanikom ustavo. Odkrila se je namreč zarota mladoturških častnikov, ki so sklenili sultana umoriti, ako ne da ustave. Dan popred, ko so nameravali mladoturki svoj čin izvršiti, so zvedeli za to ministri. Zbral se je takoj ministrijski svet, da predlaga sultanu, naj obnovi ustavo, ker drugače ne morejo jamčiti za njegovo življenje. Sultan se je ustrašil in se vdal. Turški listi so še tisti večer objavili sultanov ukaz, ki obnavlja ustavo. Vsled tega so tudi zarotniki opustili svoj namen.

Mala politična naznanila.

Dne 31. julija: Na shodu nemških agrarcev v Pragi, dne 30. julija, so sklenili, da se zahvalijo dr. Hansu Kudlichu, ker je pred 60 leti predlagal v državnem zboru, naj se odpravi tlaka.

— Iz Sarajeva se poroča, da je pozvala skupno finančno ministrstvo sarajevsko deželno vlado, naj hitro uvede okrožna zastopstva v Bosni in Hercegovini. — Ruska vlada je odklonila, da se uvede nemščina po državnih šolah v okrajih ob Vzhodnem morju. — V pariškem osrednjem zaporu se je uprlo 500 kaznjencev, ki so premagali paznike, porušili mreže in hoteli uiti. Pehota in artilerija sta jih zapodili nazaj.

Dne 1. avgusta: Nizjeavstrijski deželni zbor je razpuščen. — V Düsseldorfu na Nemškem se začne dne 15. t. m. 55. katoliški shod katolikov v Nemčiji. Svojo udeležbo je oglasilo že nad 40.000 oseb. — Nekateri listi poročajo, da se vsled sedanjih dogodkov na Turškem oborožujeta Srbija in Bolgarija. — Portugalska zbornica je z večino glasov odklonila predlog poslanca Coste, da se vlada prejšnjega diktatorja Franca postavi pod obtožbo.

Dne 2. avgusta: Hrvaški ban baron Rauch je došel v Budimpešto, da se posvetuje z ministrskim predsednikom o hrvaškem vprašanju. — Delavsko penzijsko postavo je odobrila angleška gosposka zbornica v obliki, v kateri jo je sprejela poslaniška zbornica. — V Oldenburgu na Nemškem so imeli dne 1. t. m. shod anarhisti. Vse zborovalce, 20 oseb, so zaprli. — V Varšavi so obesili štiri na smrt obsojene osebe.

Dne 3. avgusta: Poljski minister Abrahamoviez baje odstopi, ker cesar ni sankcioniral od galiskega deželnega zbora sklenjene lovsko postave. — Budimpeštansko državno pravdnništvo je naperilo obtožbo proti hrvaškemu poslancu dr. Krasojeviču, zaradi veleizdaje, ker je baje udeležen pri velebrski propagandi za protiaustrijsko vstajo na jugu. — Nemški cesar Viljem in angleški kralj Edvard se snideta 10. t. m.